Gemeente Borger-Odoorn

M e m o

Exloo, 27 januari 2021

Bestemd voor: Gemeenteraad van Borger-Odoorn.

Afkomstig van: College van burgemeester en wethouders.

Onderwerp: Wijziging ontwerp vergunde zonneparken Exloo en Daalkampen.

Inhoud:

Inleiding
Enige tijd geleden zijn er omgevingsvergunningen verleend voor de aanleg van de zonneparken Exloo en Daalkampen. Nu deze zonneparken nog niet in aanbouw zijn kan de keuze nog worden gemaakt om gebruik te maken van nieuwere technieken. De huidige beschikbare zonnepanelen leveren namelijk meer vermogen dan de vergunde zonnepanelen. Dit resulteert in een verandering van het ontwerp / (landschappelijke) inrichting en daarmee de vergunde situatie. Daarom wensen vergunninghouders een wijzigingsvergunning aan te vragen.
Ook kunnen andere vergunninghouders in de toekomst nog overwegen om over te stappen naar de op dat moment best beschikbare technieken.

Voor het zonnepark Exloo geldt nog extra dat de beoogde wijziging leidt tot een strijdigheid met de verleende vergunning en het beleid zonneoogst (>50 MegaWatt).

Daarom is het goed om uw gemeenteraad te informeren over deze ontstane situatie / nieuwe kansen en mogelijkheden.

Zonnepark Exloo (60 hectare)
Uitgaande van de plangrenzen en bouwvlak van het geldende bestemmingsplan wordt binnen het bouwvlak feitelijke de oppervlakte van de te plaatsen panelen geringer door een hogere capaciteit per paneel (vergund 330- 345 Wpa, wordt dan 450Wpa). Mede met inachtneming van contractuele afspraken met grondeigenaren, Astron en waterschap, de benodigde lengte van rijen zonnepanelen voor omvormers, de achterliggende technieken, enz. kan het aantal zonnepanelen worden teruggebracht van ruim 150.000 naar 125.000 stuks. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor groen (circa 3 hectare).

Strijdigheden
Ogenschijnlijk een mooi resultaat. Dit betekent wel dat de bovengrens van 49 Megawatt (Mw), zoals verwoord in het beleid zonneoogst, wordt overschreden (ruim 60 Mw). Het beoogde plan is daarom in strijd met de verleende vergunning en het beleid zonneoogst.

Om een goed beeld te krijgen van het verschil tussen de vergunde plattegrond en de beoogde plattegrond is een vergelijkingsplattegrond gemaakt. Alle drie plattegronden zijn als bijlage

toegevoegd. De belangrijkste punten van de nieuwe plattegrond ten opzichte van het de oude plattegrond zijn:
- Minder ruimtebeslag voor panelen in de nieuwe plattegrond (15.000 panelen minder). Hierdoor is ruim 3 hectare meer beschikbaar voor landschappelijke inpassing.
- Tegelijkertijd 10 Mw extra aan vermogen. Dit staat gelijk aan het stroomverbruik van ruim 3000 huishoudens. Dit leidt wel tot meer transformatoren (vergund 28, wordt 35).
- Het zonnepark wordt zoveel mogelijk eco-positief gemaakt. Hierover wordt met verschillende instanties (Cruydt-Hoeck, TNO, WUR) gesproken. Dit maakt het zonnepark tot een mooi voorbeeld.
- Er is een detailanalyse uitgevoerd voor de waterhuishouding door Sweco. In het nieuwe plan is rekening gehouden met alle belangen van zowel waterschap, boeren en ecologie.
- Momenteel loopt er nog een analyse of alle sloten gegarandeerd jaarrond water bevatten. Zo niet, dan moet vergunninghouder aanvullende maatregelen nemen ter voorkoming van diefstal / vandalisme en ongelukken (in het kader van verzekerbaarheid).
- Uitvoering zal volgend jaar april-september zijn.

Contacten met het ministerie zijn gelegd
Vanaf 50 Mw is formeel het ministerie het bevoegd gezag (Rijkscoördinatieregeling). Deze situatie is niet gewenst. Het ministerie heeft wel de bevoegdheid om ontheffing te verlenen. Dit betekent dat de gemeente dan het bevoegd gezag kan blijven over de beoogde wijzigingsvergunningen.

De vraag is in hoeverre deze regeling van toepassing is op voorliggende situatie. In de Rijkscoördinatieregeling wordt namelijk expliciet verwezen naar een omgevingsvergunning dat in strijd is met het bestemmingsplan. Hiervan is in casu geen sprake. Dit betekent dat de Rijkscoördinatieregeling niet geldt, mits de nieuwe opzet van het zonnepark binnen de kaders valt van het bestemmingsplan. Nu hiervan sprake is blijft de gemeente het bevoegd gezag.

Zonnepark Daalkampen (24,50 hectare)
Op dit moment wacht vergunninghouder nog op een mogelijkheid om alle opgewekte stroom te kunnen transporteren. Nu is deze capaciteit beperkt tot maximaal 2/3 van het zonnepark. Vergunninghouder is in gesprek met energieleveranciers om tot een oplossing te komen. Voor de zekerheid wordt daarom wel gekeken naar mogelijkheden om het zonnepark in 2 fasen uit te voeren.

Wel is zeker dat ook voor dit zonnepark geldt, dat het afgelopen jaar de opbrengst per zonnepaneel aanzienlijk beter is geworden. Ook voor dit park is vergund 330-345 Wpa per paneel. Door het toepassen van deze best beschikbare technieken (vergelijkbaar met zonnepark Exloo), ontstaat ook ruimte voor een andere invulling. Gesproken wordt over een verkleining van circa 4 hectare van het zonnepark. Omdat het hele zonnepark wordt gerealiseerd op gemeentegrond, blijft voornoemde 4 hectare beschikbaar voor de gemeente.

Dit biedt kansen voor een betere / extra landschappelijke inpassing of juist tot een strategische keuze voor toekomstige stedelijke ontwikkeling. Immers is het zonnepark vergund voor 25 jaar. Daarom zijn vergunninghouder en de gemeente met elkaar in gesprek om te komen tot de best mogelijke oplossing / invulling.

Hiertoe heeft vergunninghouder een aantal schetsen gemaakt, gebaseerd op de huidige landschappelijke inpassing, bestaande perceelsgrenzen, de mate van bezonning en de

mogelijkheid voor een stedenbouwkundige invulling. Deze “praatmodellen” zijn als bijlage toegevoegd.

Beleid zonneoogst
Op donderdag 14 december 2017 heeft uw gemeenteraad het beleid zonneoogst vastgesteld. Het beleid is op participatieve wijze tot stand gekomen en concreet gemaakt door in de periode 2018-2020 ruimte te geven aan maximaal 10 kleinschalige zonneakkers van maximaal 5 hectare. Deze ‘pilotperiode’ is gebruikt om onder duidelijke voorwaarden (zoals geformuleerd in dit beleidskader) te experimenteren met een tweetal grootschalige zonneakkers tot maximaal 49 MW. Vanaf 50 MW geldt immers de Rijkscoördinatieregeling, waarbij de Rijksoverheid regie krijgt.

Beleid vs. wijziging van de vergunningen
De afweging om al dan niet een positieve grondhouding in te nemen is met name afhankelijk van hoe de wijziging zich verhoudt ten opzichte van de beleidskaders. Een afwijking van dit beleid, dient dan ook op goede gronden gemotiveerd te worden. Uitgaande van het beleid zonneoogst is uitgegaan van een 4-tal onderwerpen:
1. Economie (van individu naar gemeenschap);
2. Combinatie (dubbelgebruik);
3. Participatie (participatie in het project door de eigen bevolking);
4. Landschappelijke inpassing (passend landschapsplan).

Niet ontkent wordt dat voorliggende wijzigingsinitiatieven leiden tot een betere landschappelijke inpassing / meer groen, minder bebouwd oppervlakte, efficiënter duurzaam gebruik (nieuwste technieken), hogere opbrengst met minder zonnepanelen, extra financiële mogelijkheden, enz.
Desondanks blijft de vraag wel: of deze punten een afwijking van het beleid rechtvaardigen. Immers, is het beleid op participatieve wijze tot stand gekomen en zeggen de wijzigingen niets over het financiële kader en/of de maatschappelijke invulling / betrokkenheid.

Voorstel afweging
Naar het oordeel van het college moet een afwijking een meerwaarde opleveren als het gaat om vorenstaande 4-tal onderwerpen, zonder daarbij de (procedurele) regie te verliezen. Vanuit duurzaamheid zou het jammer zijn als geen gebruik wordt gemaakt van de best mogelijke technieken. Zeker niet als de uitkomst daarvan leidt tot een meerwaarde op alle 4 onderwerpen. In dergelijke gevallen leidt een afwijking van het beleid ten opzichte van de vergunde situatie, niet tot een verslechtering van het omliggende woon- en leefklimaat of de ruimtelijke uitstraling noch tot vergaande inhoudelijke discussies met belanghebbenden.

Exloo en toekomstige (soortgelijke) wijzigingsaanvragen
Uitgaande van vorenstaande kan aan een wijzigingsvergunningsaanvragen voor de zonneparken Exloo en Daalkampen een positieve grondhouding worden ingenomen, mits:
1. een aangetoonde meerwaarde oplevert voor de economie, combinatie, participatie en landschappelijke inpassing (passend landschapsplan) en geen sprake is van strijdigheid met het bestemmingsplan;
2. er geen sprake is van een plan waarbij het bevoegd gezag bij het Rijk ligt;
3. er minimaal 50% van de extra financiële opbrengst van het zonnepark ten goede komt aan de samenleving.

Zonnepark Exloo
De beoogde wijzigingen kunnen bijdragen aan een maatschappelijke meerwaarden. Door Groenleven is al aangegeven dat bewoners de mogelijkheid wordt gegeven om financieel te participeren in het zonnepark. Voor de inleg geldt dan een minimum bedrag van 250,- euro per deelnemer. In totaal kunnen deelnemers 1 miljoen euro inleggen. De bewoners die hiervan gebruik maken krijgen dan een aantrekkelijk rendement.

Daarnaast kan de beoogde wijziging een bijdrage leveren aan het verduurzamen van het Zwembad de Leewal. Dit is mogelijk door zonnepanelen en warmtepompen te installeren. Hiermee wordt het zwembad grotendeels zelfvoorzienend en kan het overgrote deel van gasverbruik gereduceerd worden (huidige inschatting 75%).

Zonnepark Daalkampen
De verdere uitwerking van het zonnepark Daalkampen is mede afhankelijk van de (toekomstige) woningbouw en de snelheid daarvan in de aangrenzende woonwijk Daalkampen, in relatie tot de verplaatsing van het Esdal college en de verdere ontwikkelingen op Borger-West. Nu de gemeente de kans krijgt om een strategische keuze te maken over grondbezit van 4 hectare, heeft vergunninghouder 6 concepten uitgewerkt (zie bijlage).

Vanuit stedenbouwkundige overwegingen is geadviseerd om voor een aaneengesloten perceel te kiezen aan de noordoostzijde van het zonnepark.
Als er namelijk een toevoeging van woningbouw na Daalkampen fase 3 noodzakelijk is zal bereikbaarheid / ontsluiting in combinatie met mogelijkheden, ook voor de toekomst, bepalend zijn voor de plek. De meeste kans biedt dan een optie zoals getoond in “concept 6”. Direct grenzend aan de hoofdontsluiting van het plan, compact ten opzichte van het centrum, meerdere mogelijkheden voor een invulling, kans op een sluitende exploitatie. De andere varianten bieden dit niet of in mindere mate. De noordoost variant is inmiddels uitgewerkt en als bijlage opgenomen.

Vergunninghouder is overigens wel geadviseerd om bij een gewijzigde landschappelijke inpassing en nieuwe vergunningaanvraag, deze ook voor te leggen aan de provinciale Landschaps specialist.